

Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων 2013
Εργαστήριο Λαογραφίας
Τμήμα Ιστορίας – Αρχαιολογίας

Ε Π Ι Σ Τ Η Μ Ο Ν Ι Κ Η Η Μ Ε Ρ Ι Δ Α

«Έρευνα, προβολή και διαχείριση του πολιτισμού των μικρών τόπων. Το παράδειγμα του ορεινού πολιτισμού των Τζουμέρκων (15ος – 20ος αι)»

Ματσούκι Ιωαννίνων, Τζουμέρκα,
11 Οκτωβρίου 2013

Κασκάνης Βασίλης:

«Ο υδρόμυλος της Ιεράς Μονής Βύλιζας Ματσουκίου Ιωαννίνων»

Χειρόμυλος:
Χειροκίνητο σύστημα
αλέσματος

(Εικ.2)

Χριστοί Πραμάντων: Υδρόμυλος Ρούμπου

(Εικ.3)

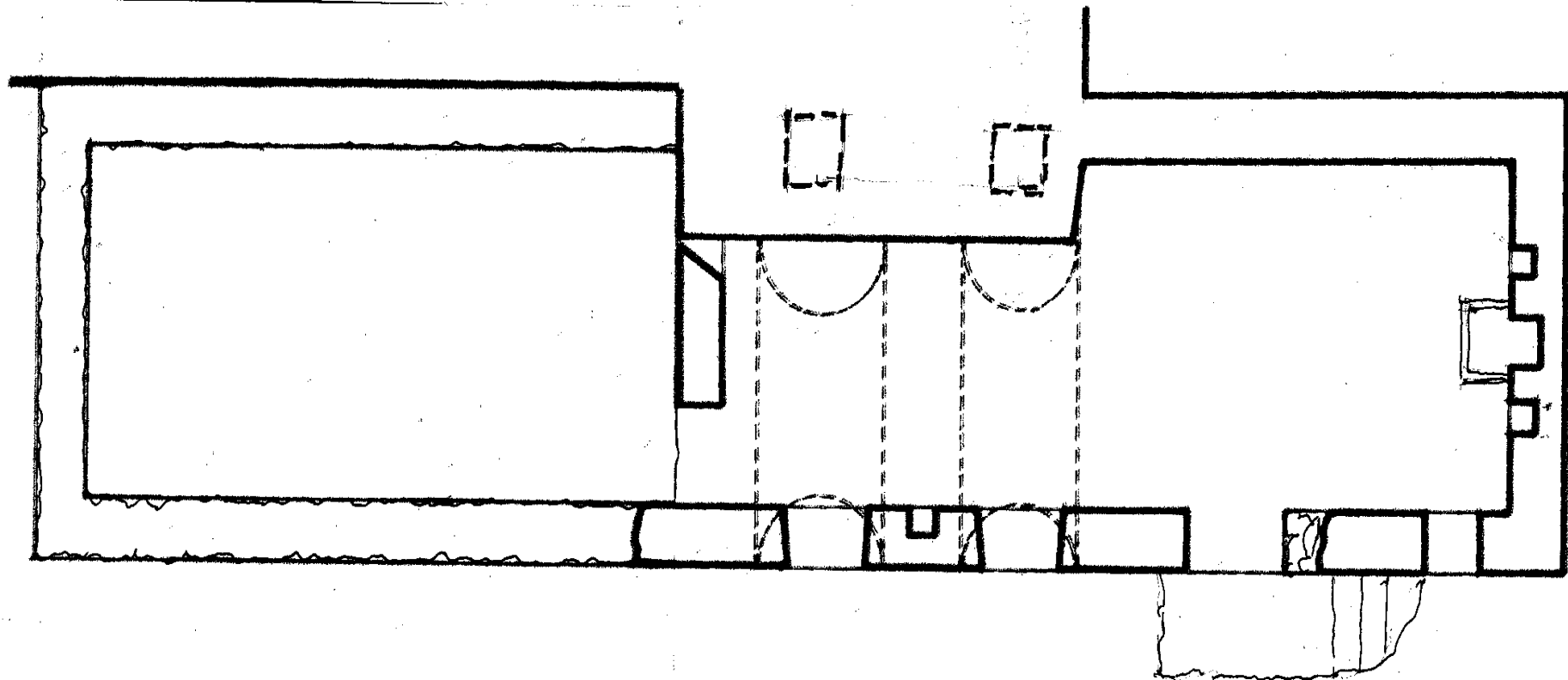

(Етк.4)

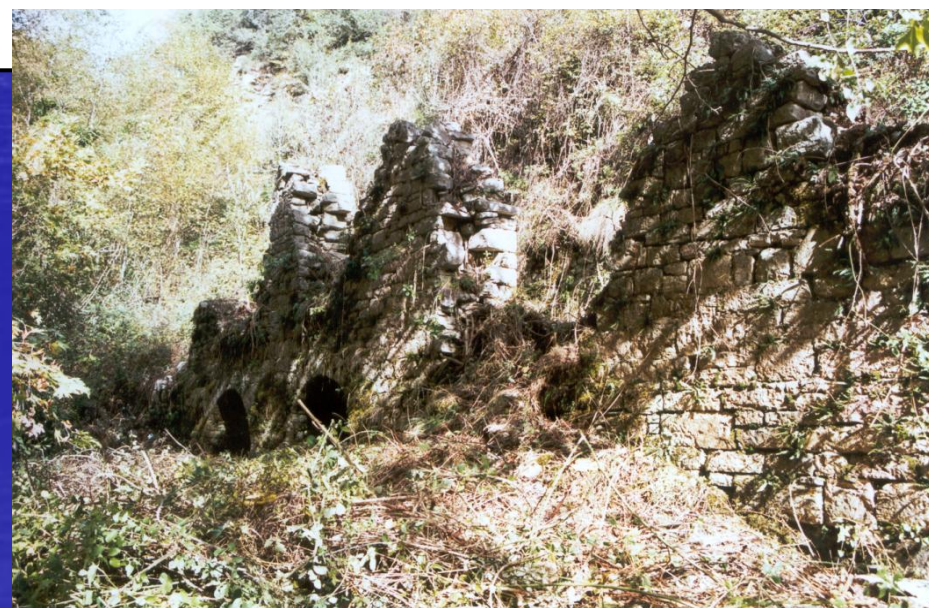

ΥΠΟΜΝΗΜΑ

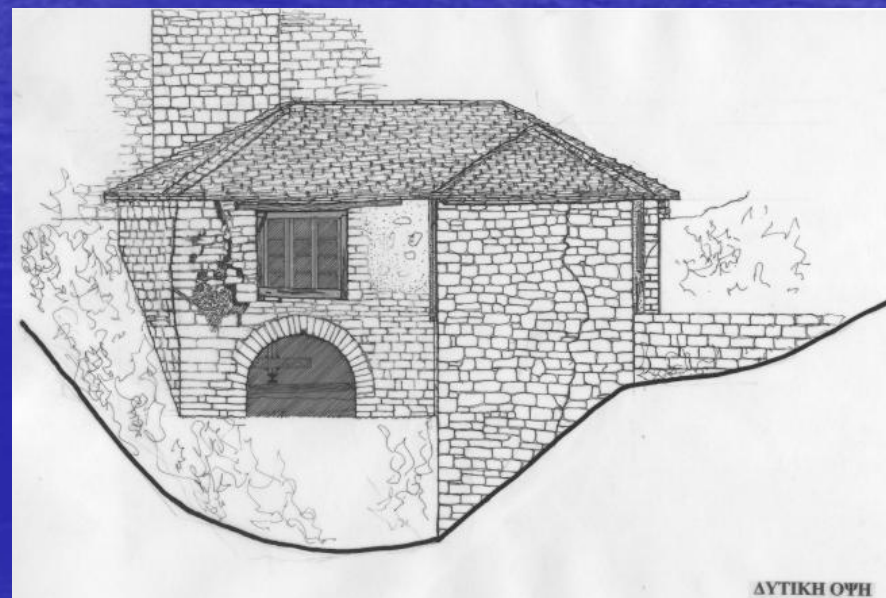
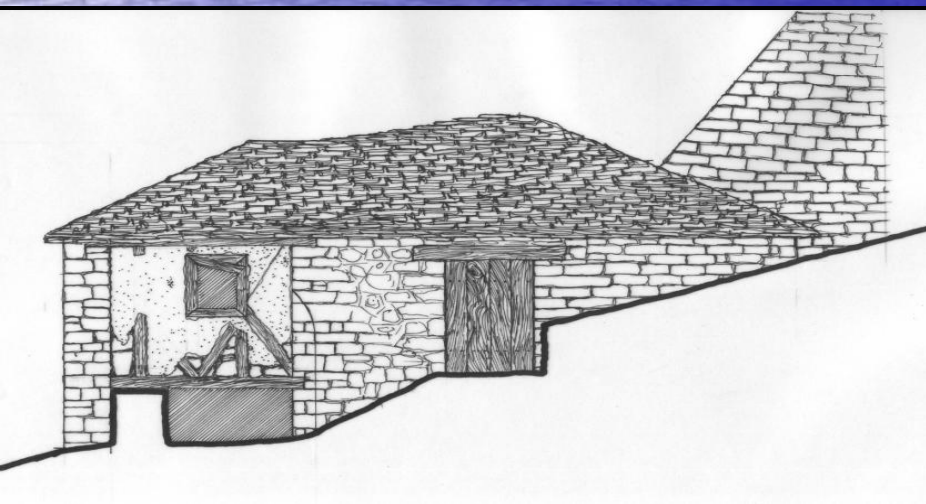
1. Υδρόμυλος Κηπίνας
2. Υδρόμυλος Χριστών
3. Υδρόμυλος Μητροκώστος
4. Υδρόμυλος Μητρογιάννης
5. Υδρόμυλος Καρλίμπο
6. Υδρόμυλος «Βιάκα»
7. Υδρόμυλος Καρβέλα
8. Υδρόμυλος Καλαρριτών
9. Υδρόμυλος Κουιάσας
10. Υδρόμυλος Πραμάντων
11. Υδρόμυλος Ματσουκίου

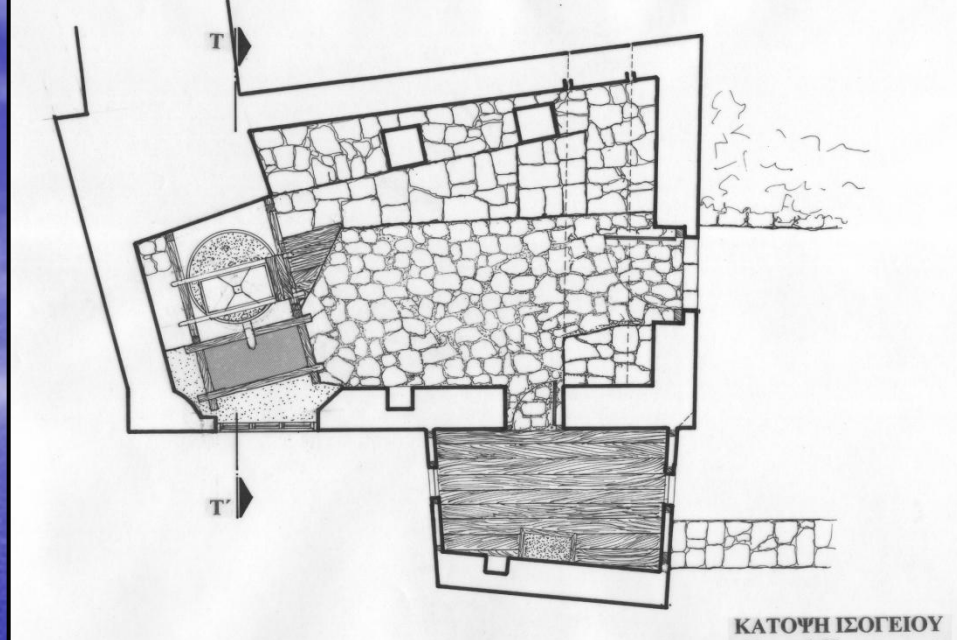
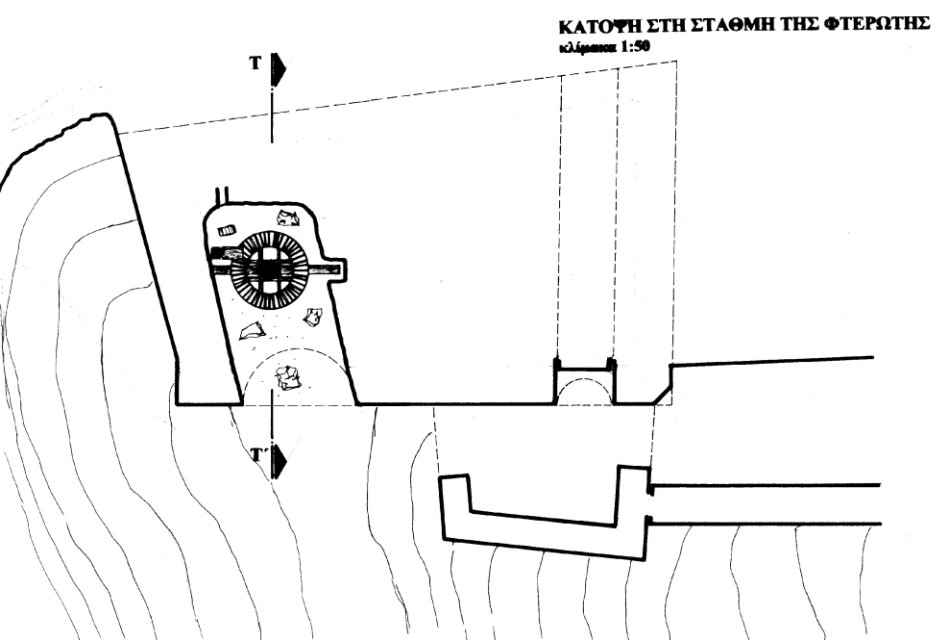
1ος Υδρόμυλος Καλαρριτών
στη θέση «Καρλίμπο»

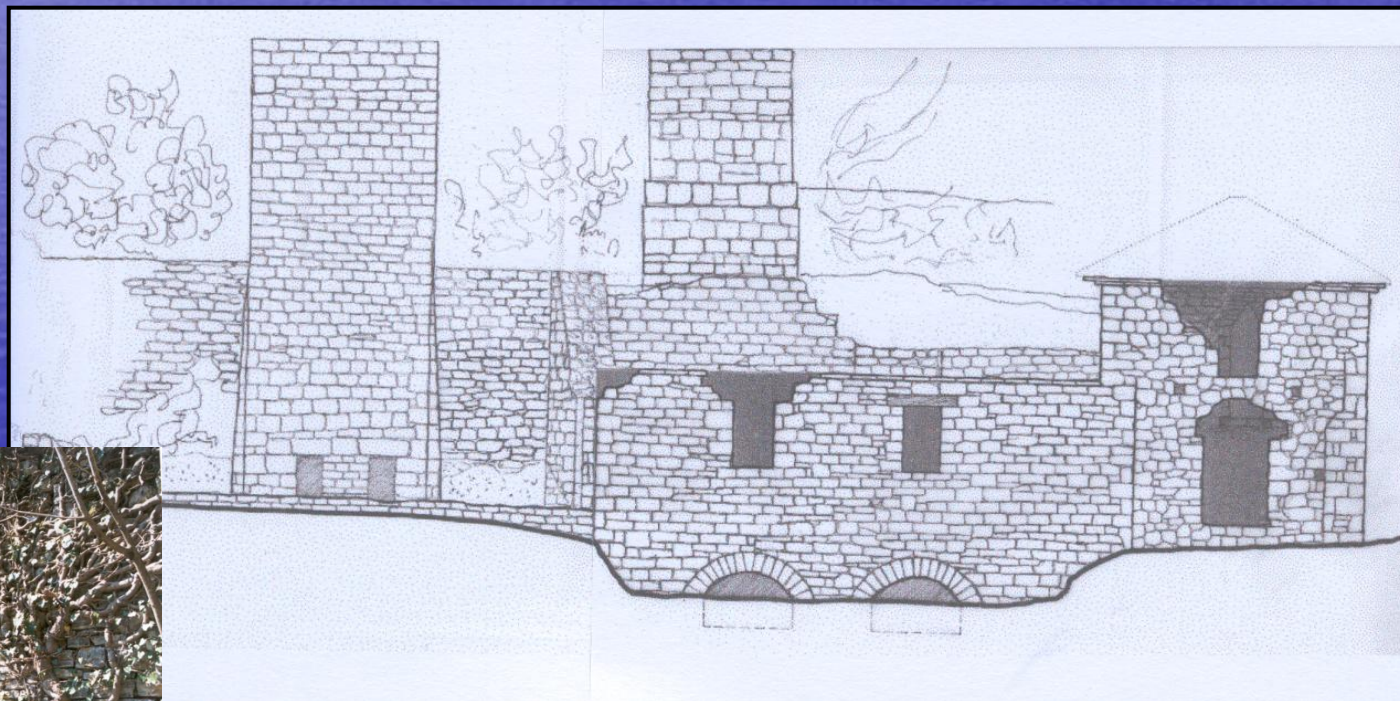
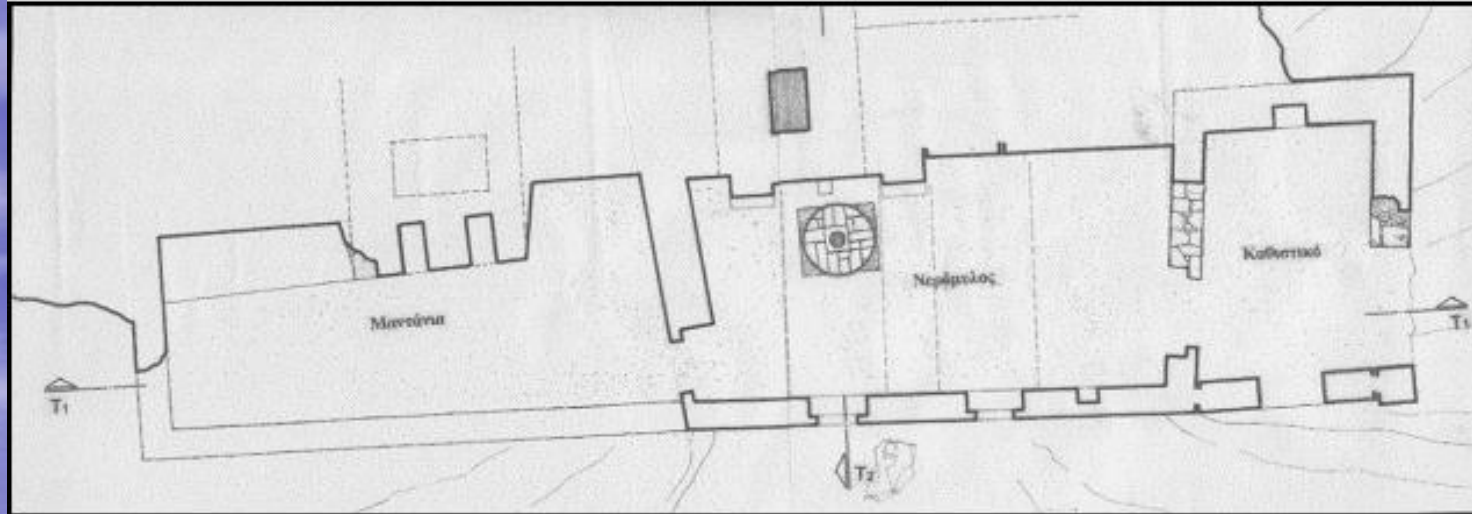
(Εικ.6)

2ος Υδρόμυλος Καλαρριτών εντός οικισμού

2ος Υδρόμυλος Οικισμού Καλαρριτών

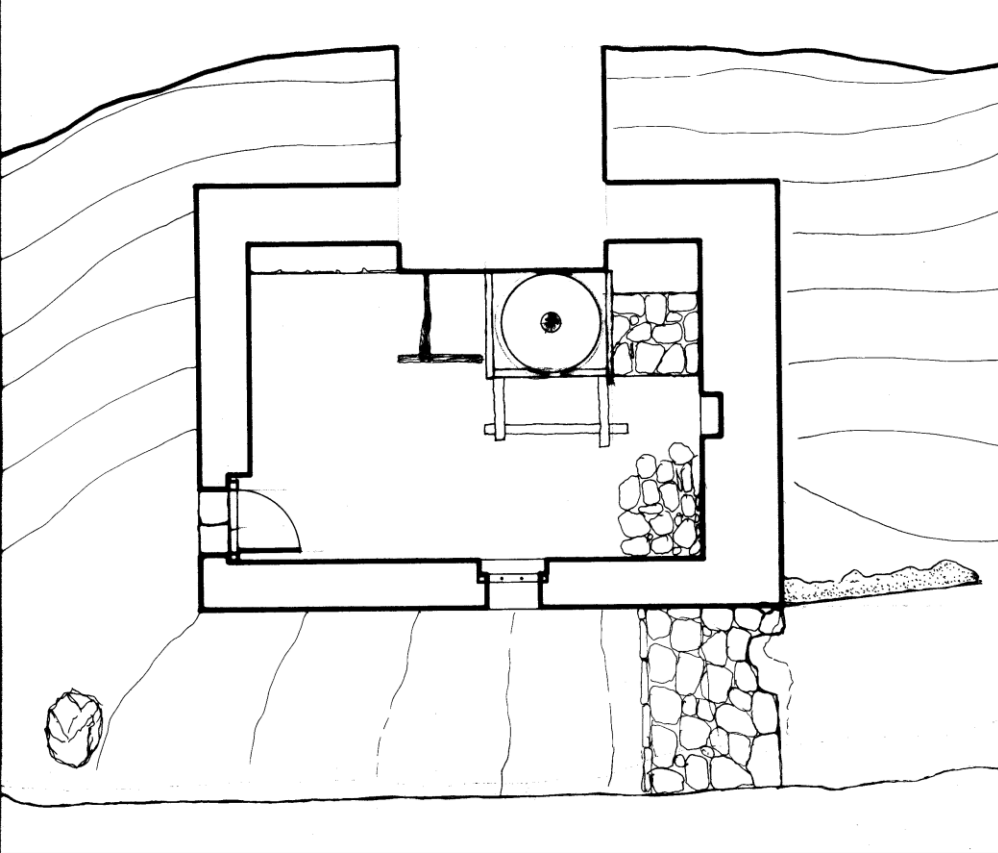
3ος Υδρόμυλος Κλαρριτών
στο ρέμα Κουϊάσα

(Εικ.9)

(Εικ.10)

Υδρόμυλος Οικισμού Καλαρριτών: Μετά τις εργασίες αποκατάστασης

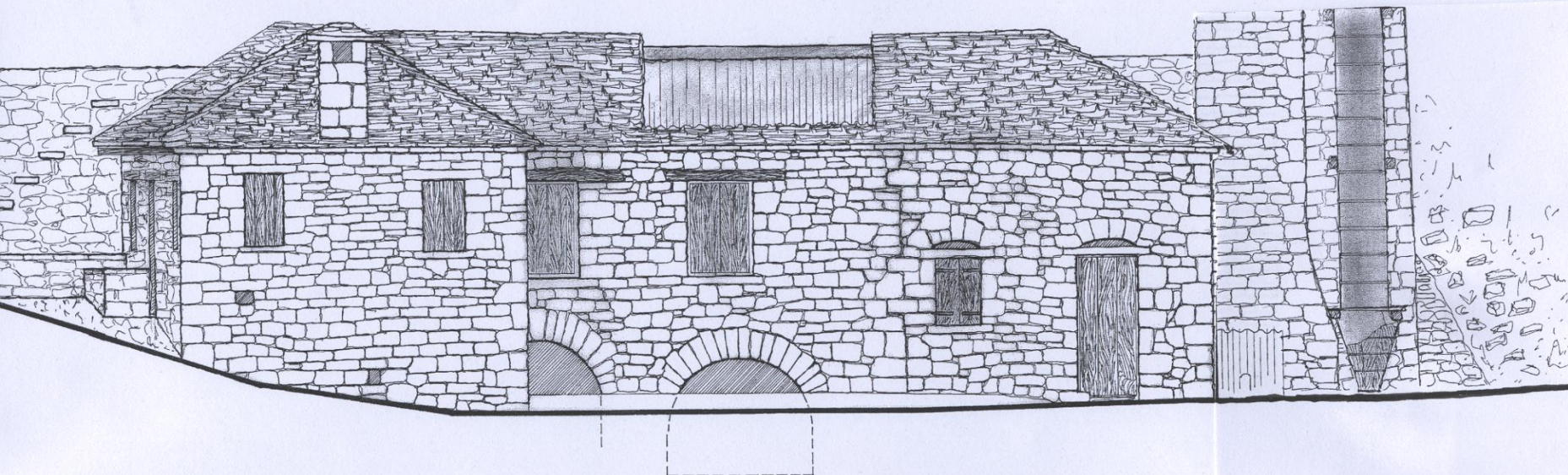

*Κηπίνα Καλαρριτών:
Υδρόμυλος Ιωάν. Αρλέτου*

(Εικ.11)

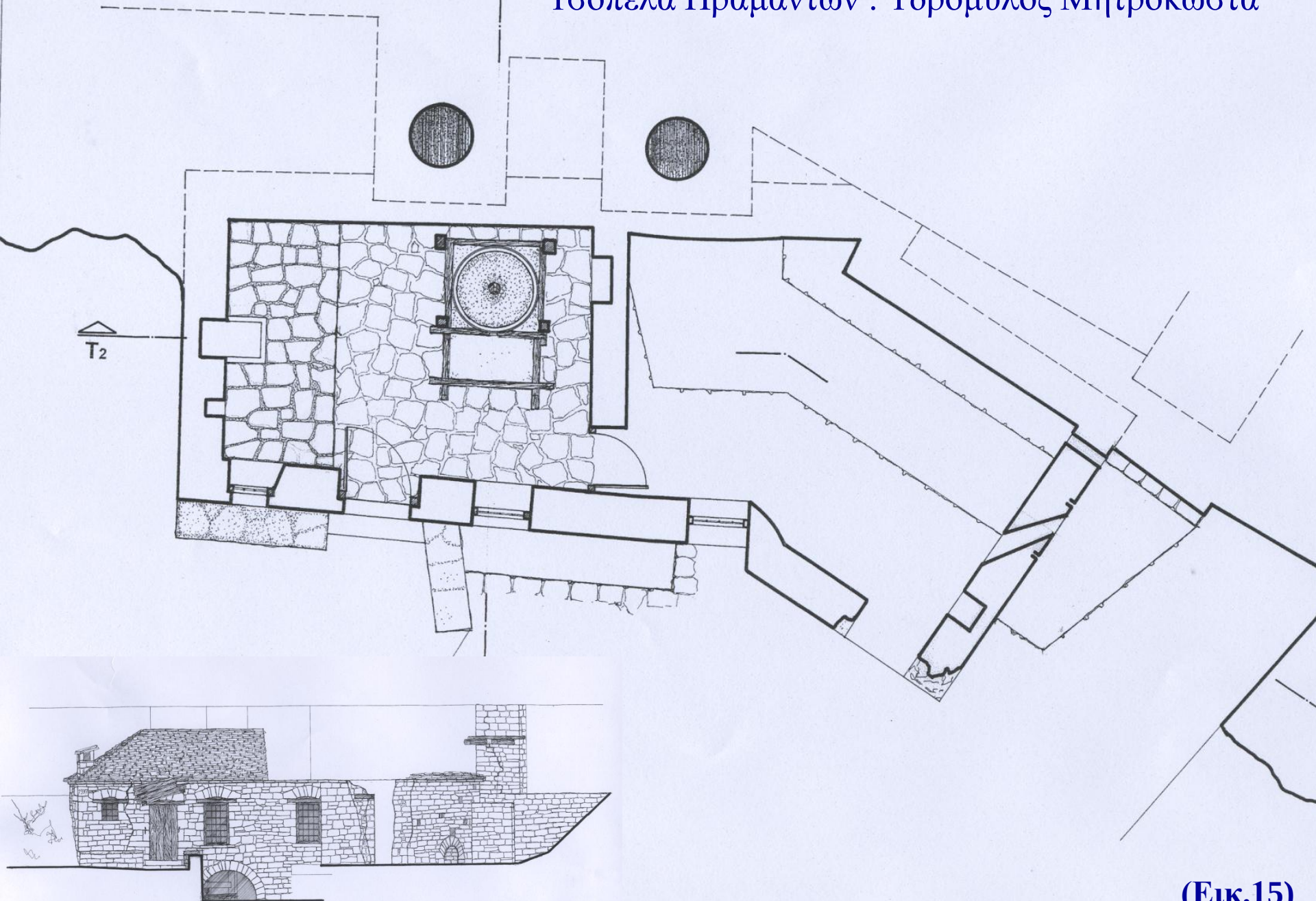
Χριστοί Πραμάντων:
Υδρόμυλος Ρούμπου

Πράμαντα : Υδρόμυλος Καρβέλα

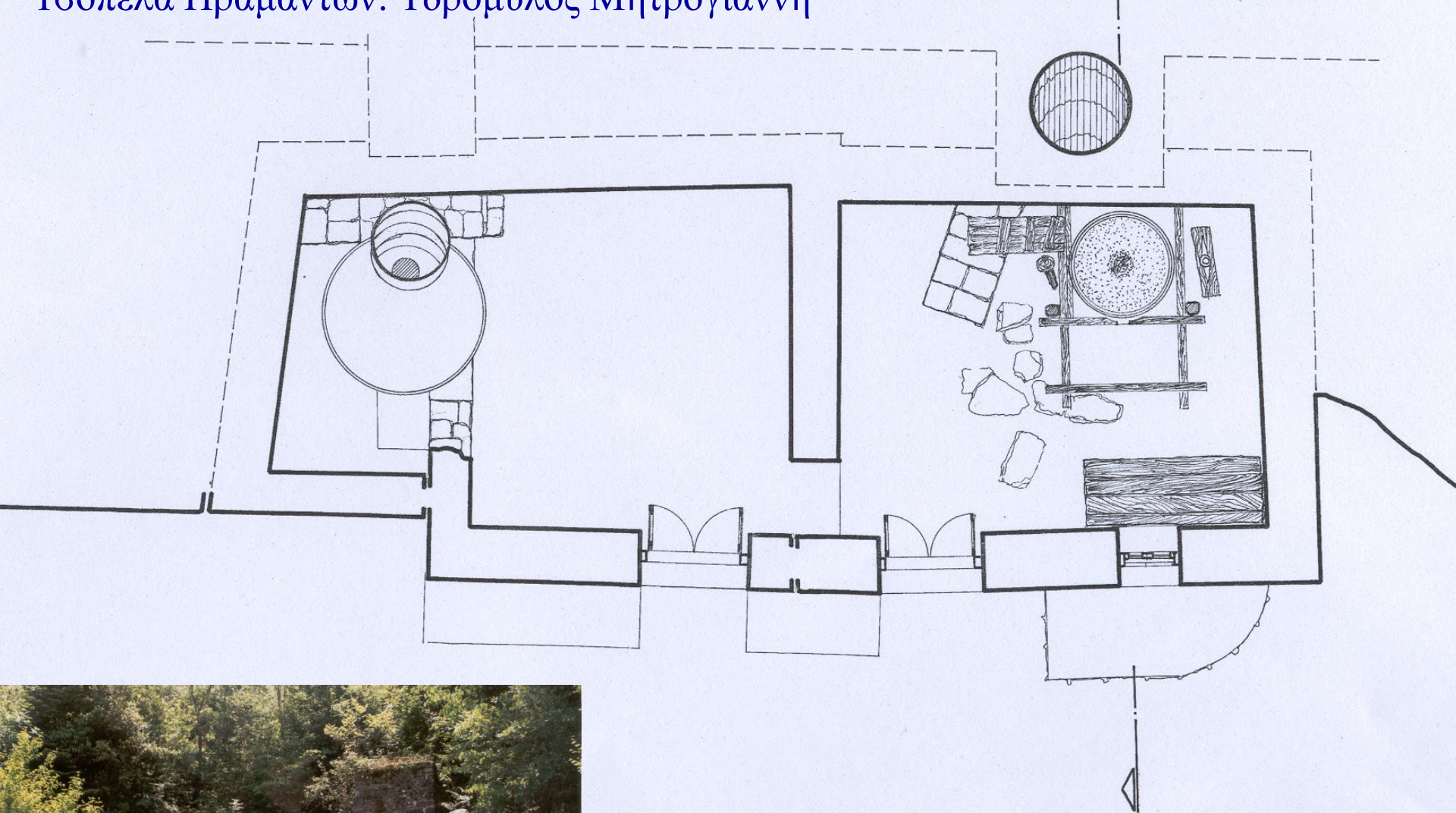
(Εικ.14)

Τσόπελα Πραμάντων : Υδρόμυλος Μητροκώστα

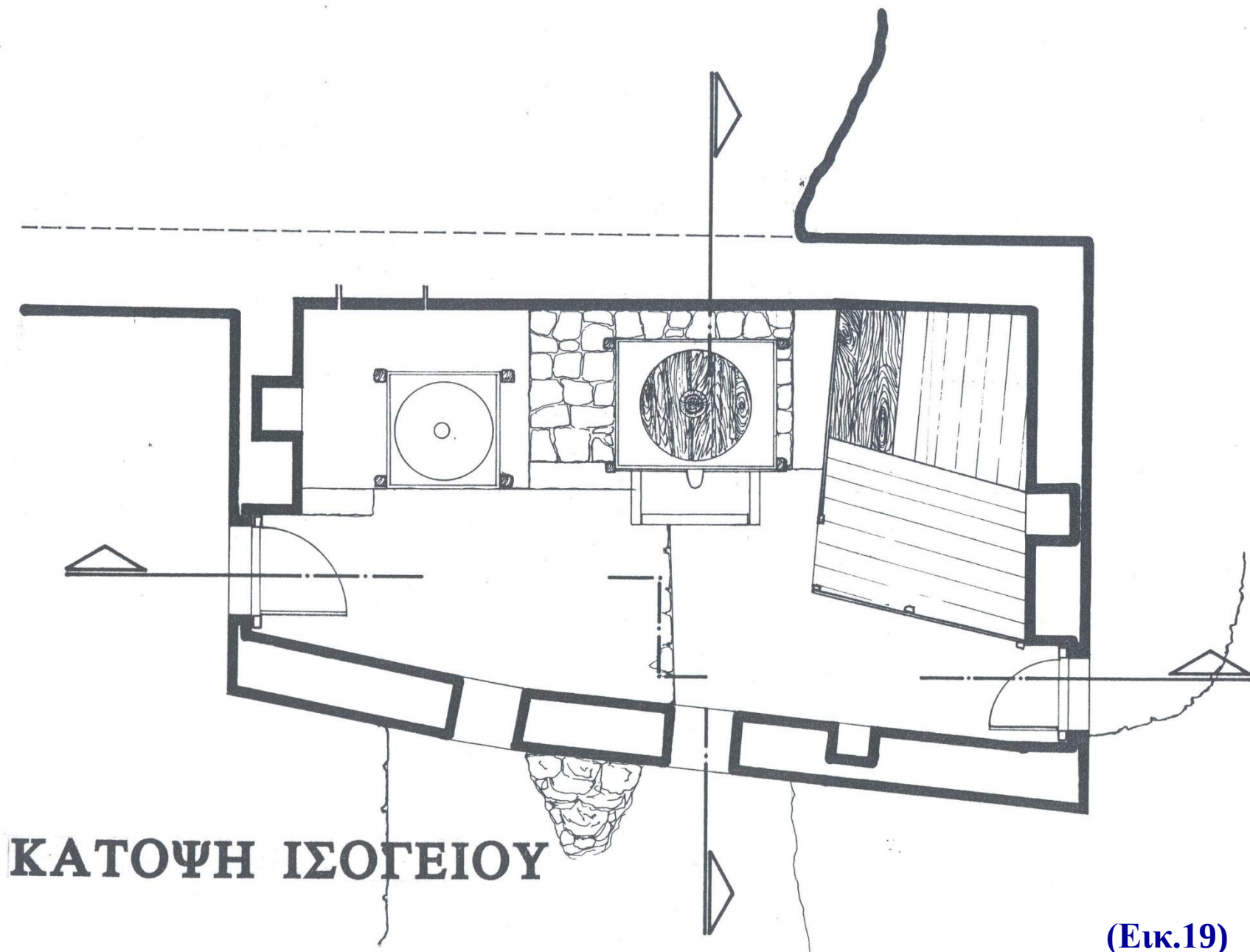
Τσόπελα Πραμάντων : Υδρόμυλος Μητροκώστα

Ο ΝΕΡΟΜΥΛΟΣ ΤΗΣ Ι.Μ. ΒΥΛΙΖΑΣ ΣΤΟ ΜΑΤΣΟΥΚΙ

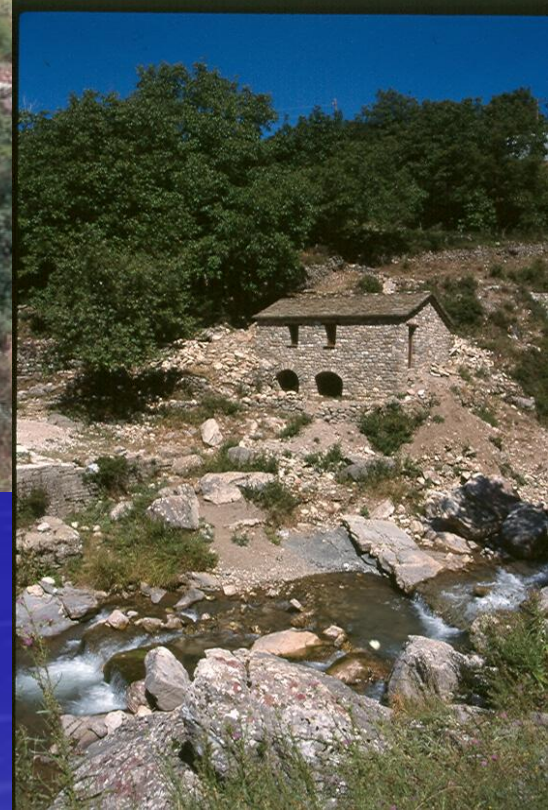
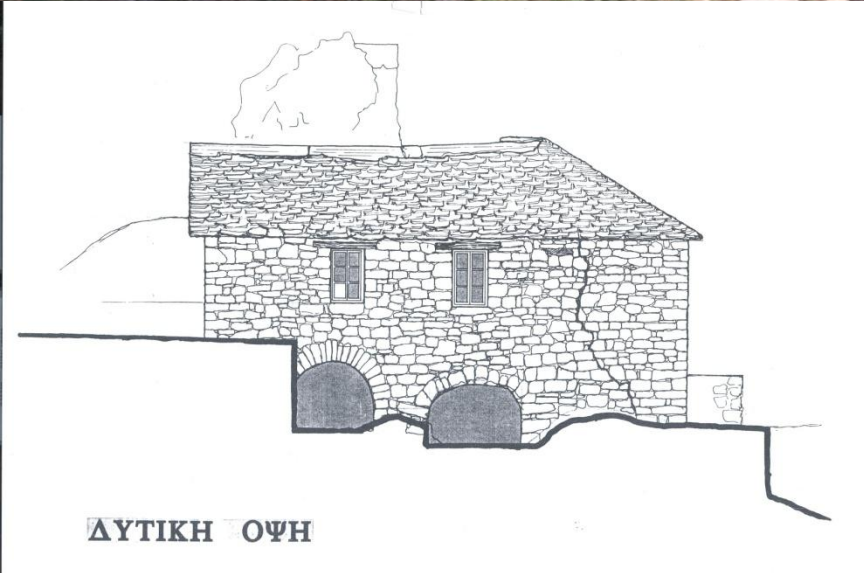
Γενική άποψη του συγκροτήματος και του περιβάλλοντος χώρου: Πριν τις εργασίες

(Εικ.18)

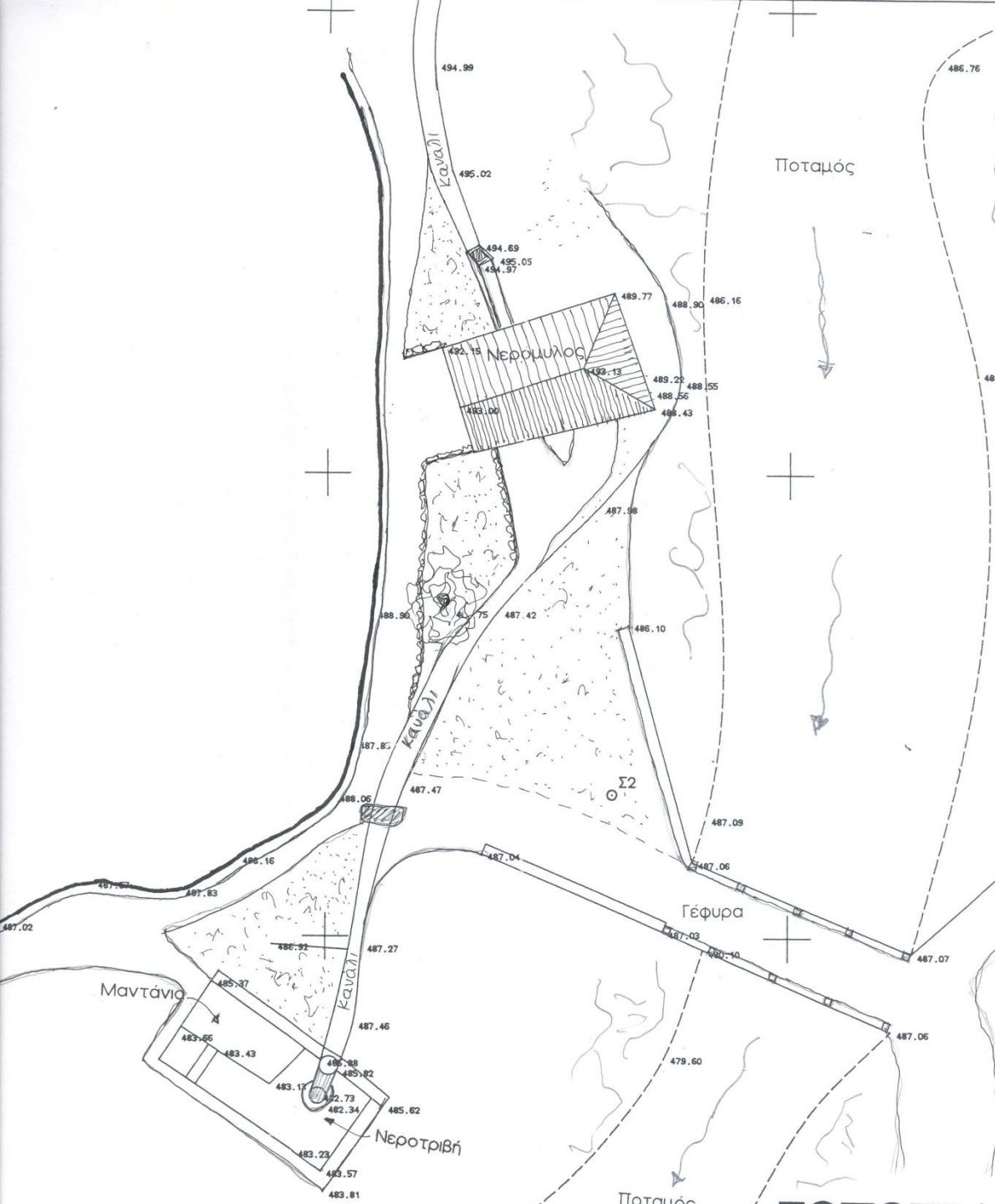

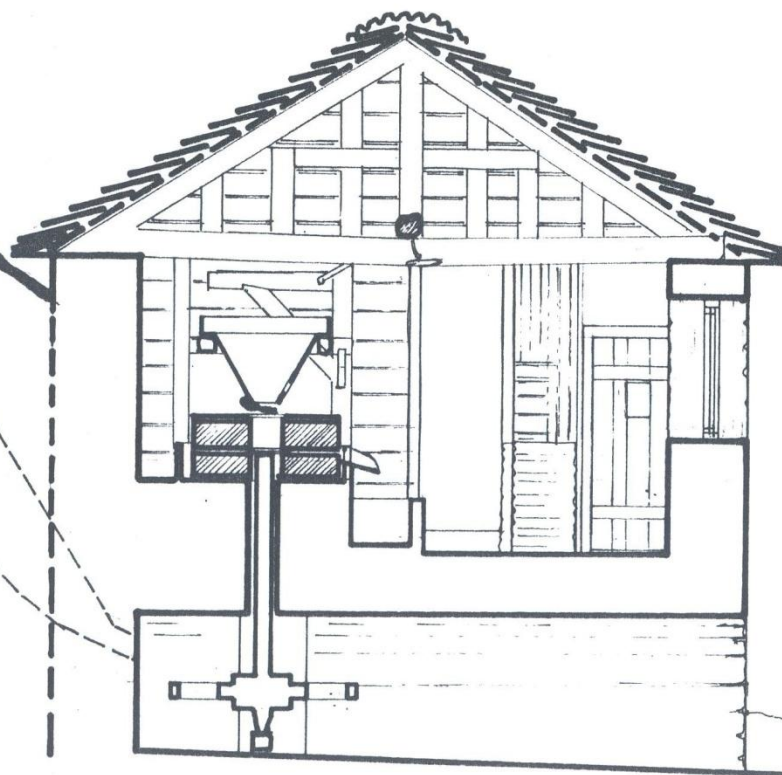

(Εικ.22)

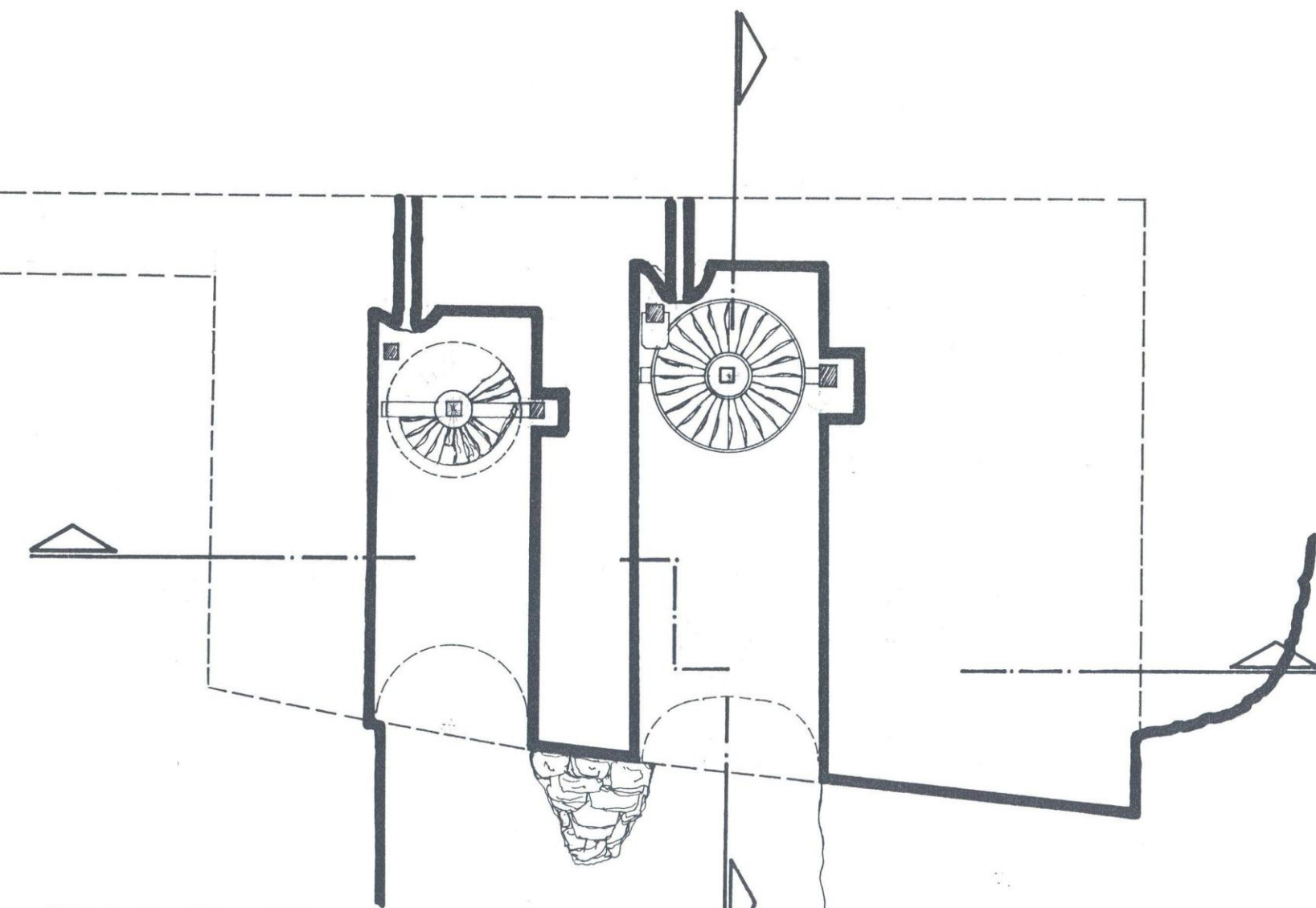
(Εικ.23)

ΤΟΜΗ Γ - Δ

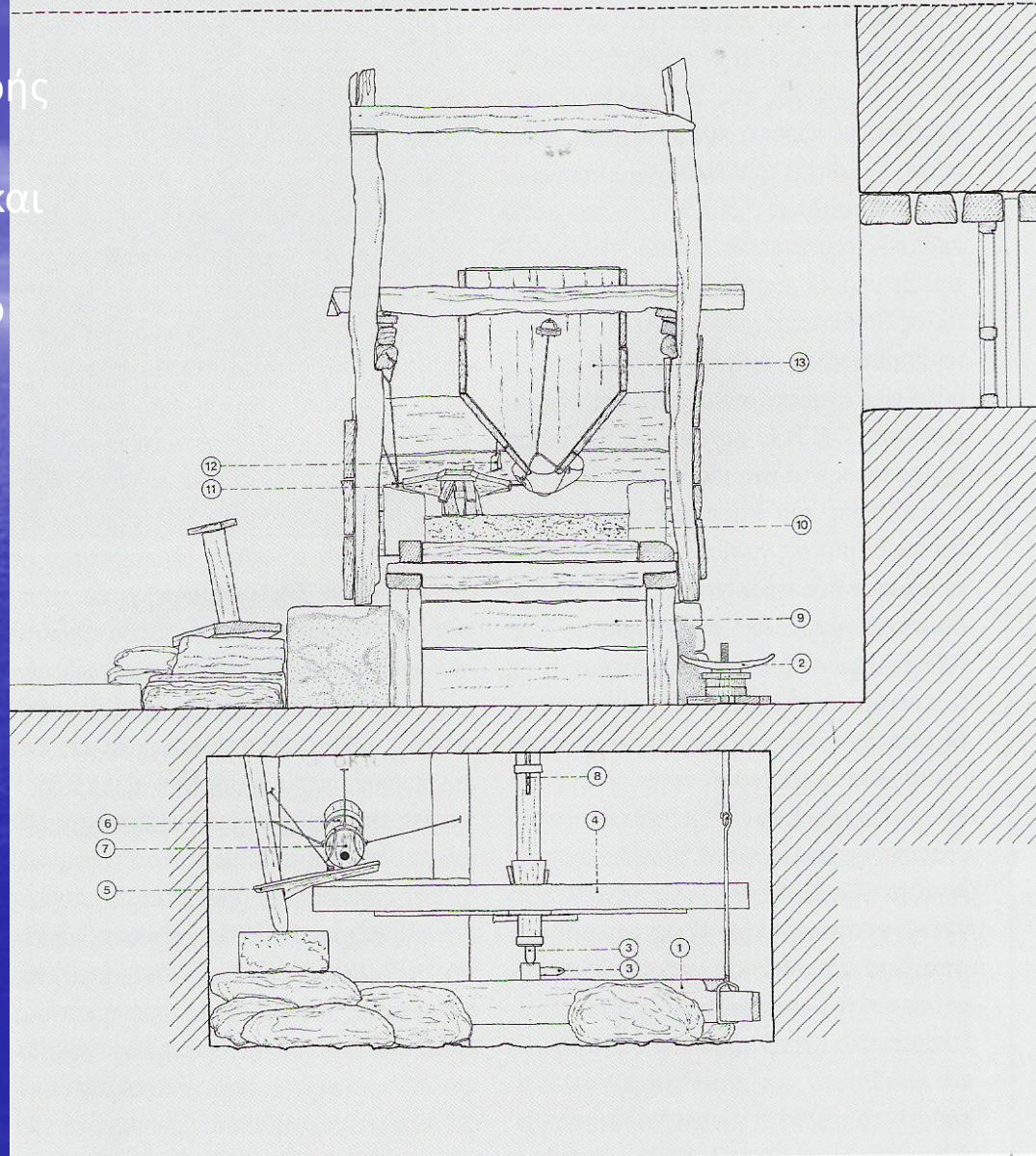
(Εικ.25)

ΚΑΤΟΨΗ ΣΤΑΘΜΗΣ ΦΤΕΡΩΤΩΝ

Ο νερόμυλος είναι η μηχανή αξιοποίησης της δύναμης του νερού, μια υδραυλική εγκατάσταση ρύθμισης και χρήσης της ροής του νερού, ένας σταθερός εξοπλισμός, εργαλεία, τεχνίτες, πλέγμα οικονομικών και κοινωνικών σχέσεων.

Ο μύλος είναι ένα πρόδρομο εργοστάσιο γνωστό από την αρχαιότητα.

Εικ. 70. Ο νερόμυλος της Σαμοθράκης (ο μηχανισμός του νερόμυλου της Μ. Μπαλκανίου στα Αλώνια). 1. ταμπανόξυλο, 2. σταυρός, 3. βελόνια, 4. φτερωτή, 5. σπριματήρα, 6. ζουρνάς, 7. αξιά, 8. άξονας, 9. ταμπάνι-αλευροδόχη, 10. ταμπάνι-ελαστήρας, 11. βελόνια, 12. κουδουνάκι, 13. κοφινίδα.

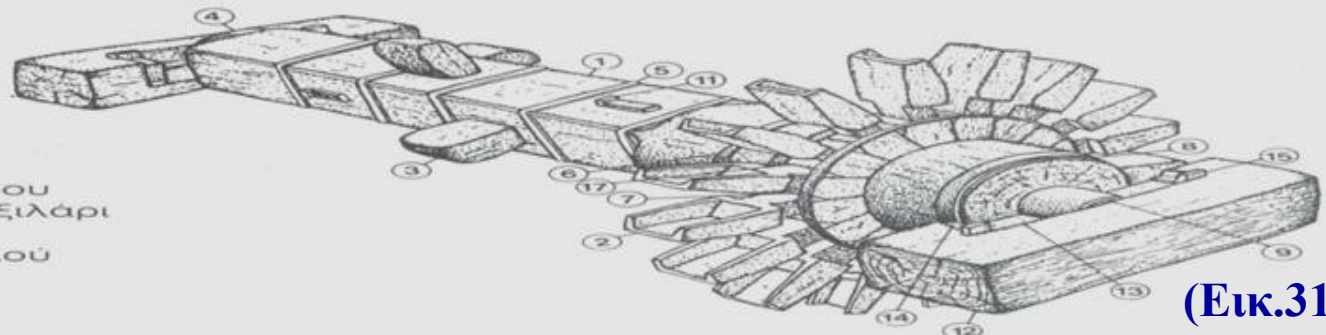
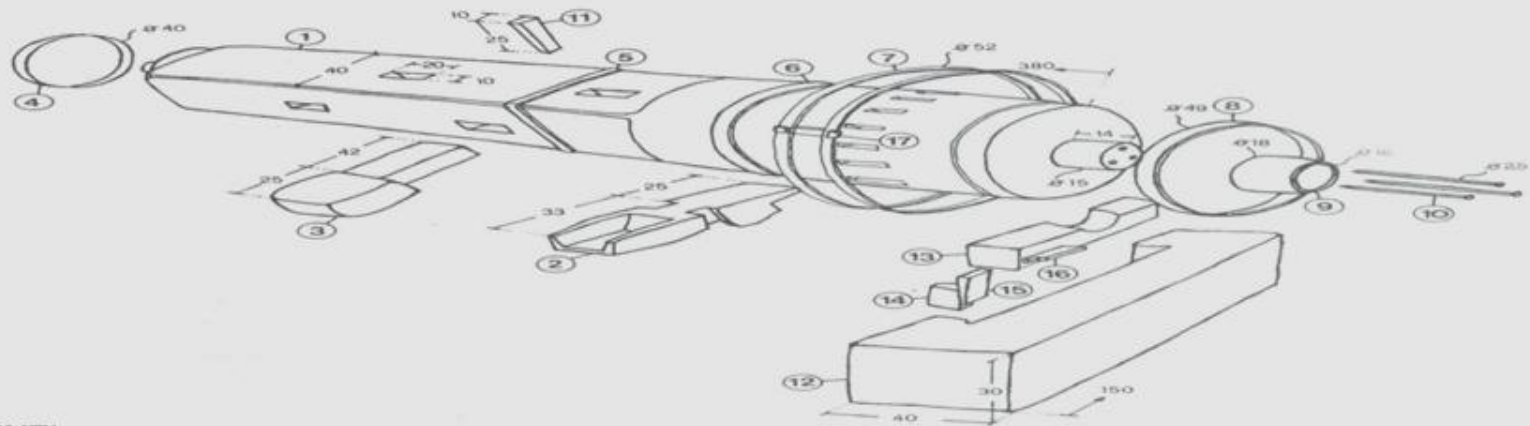

(Εικ.29)

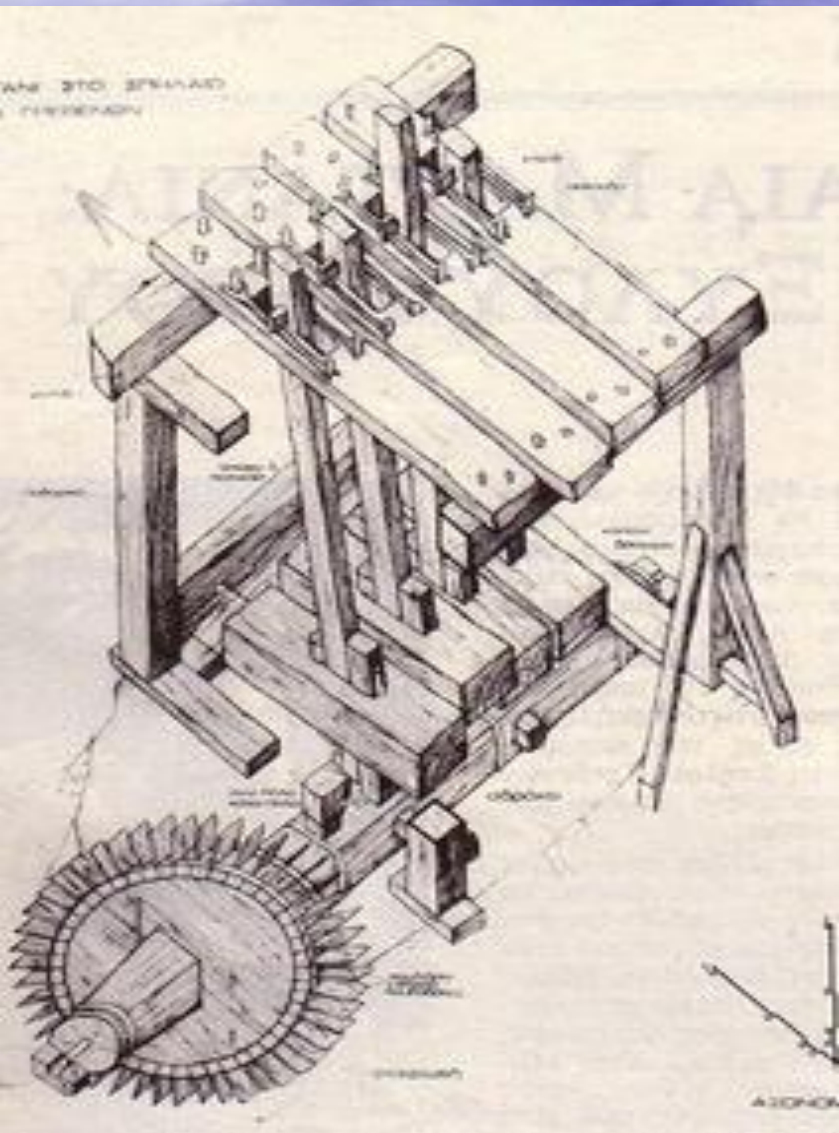

• ΤΟ ΜΑΝΤΑΝΙ Η ΜΠΑΤΑΝΙ

Το μαντάνι ή μπαντάνι, είναι ένας ξύλινος υδροκίνητος μηχανισμός ειδικός για την επεξεργασία μάλλινων υφαντών. Κατασκευάζεται εξολοκλήρου από ξυλεία δρυός και αποτελείται από διάφορα εξαρτήματα. Άλλοτε ήταν υπαίθρια κατασκευή και άλλοτε στεγασμένη. Πρόκειται για μία κατασκευή, η οποία κινείται με υδατόπτωση και επιτρέπει μέσω εκκεντροφόρου άξονα τη μετατροπή της περιστροφικής κίνησης, που παραλαμβάνει από κατακόρυφη φτερωτή, σε παλινδρομικές κινήσεις δύο ή τεσσάρων σφυριών. Το χτύπημα του κάθε υφάσματος κρατάγε από 12 έως 24 ώρες για να έχει το σωστό αποτέλεσμα. Τα σφυριά, χτυπούν το υφαντό, το οποίο συγχρόνως βρέχεται από το νερό που πέφτει λίγο - λίγο επάνω του. Με την κρούση παράγεται ήχος, που ήταν χαρακτηριστικός στις περιοχές των μαντανιών και συγχρόνως προκαλείται ελαφρά κίνηση του υφαντού. Οι μικρές αυτές κινήσεις και η τριβή των νημάτων μαζί με τη χαμηλή θερμοότητα που αναπτύσσεται έχει σαν συνέπεια το υφαντό να γίνεται πιο συμπαγές, πιο γερό, σφιχτοδεμένο στην υφή και συγχρόνως απαλό στην αφή και αδιάβροχο, κατάλληλο για βαριά κλίνοσκεπάσματα όπως τις «φλοκάτες ή βελέτζες» και για ρουχισμό ένδυσης σε ορεινές περιοχές.

- 1 αδράχτι
- 2 φτερό
- 3 τσούγκρος
- 4 δαχτυλίδι
- 5 τσέρκι
- 6 δαχτυλίδι
- 7 χαλινός
- 8 δαχτυλίδι
- 9 τριβέας
- 10 καρφή
- 11 σφήνα τσούγκρου
- 12 προσκεφάλι μαξιλαρι
- 13 έδρανο
- 14 σφήνα μαξιλαριού
- 15 -
- 16 -
- 17 συνδετήρας

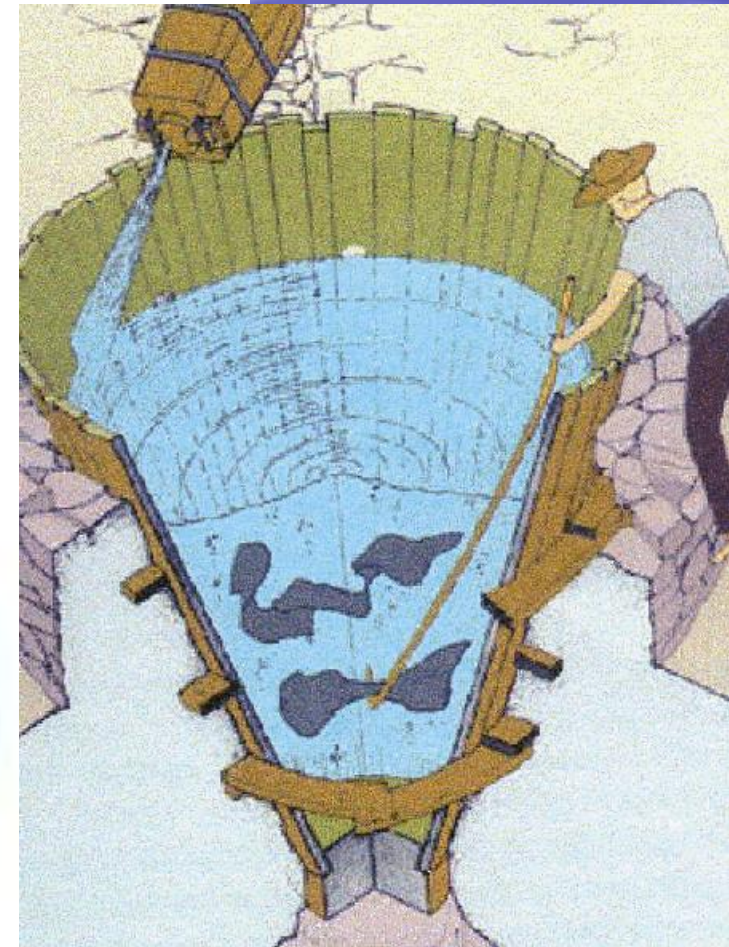

Η ΝΕΡΟΤΡΙΒΗ ή ΝΤΡΙΣΤΕΛΑ

Πρόκειται για
«βιολογικό πλυντήριο»!

Είναι ένας ξύλινος βαθύς
κάδος σε σχήμα κώνου.
Η πτώση του νερού στον
κάδο προκαλεί τη δημιουργία
στροβίλων, οι οποίοι συμπαρασύρουν
τα υφαντά στη δίνη τους.

Νεροτριβή

(Εικ.34)

Άποψη των μαντανιών σε πλήρη λειτουργία, δεξιά ο καταρράκτης.
Από το φωτογραφικό αρχείο του κ. Δ. Καλούσιου. Λήψη 1957

(Εικ.35)

Από το
φωτογραφικό
αρχείο του κ. Δ.
Καλούσιου.
Λήψη 14.8.1971.

**Νεροτριβή, μαντάνια.
Ιεράς Μονής Βύλizas Ματσουκίου**

(Εικ.38)

LUG 22 2007

(Εικ.40)